

DUITSLAND ZUID

van reizigers voor reizigers

DUITSLAND ZUID

De wereld houdt niet op met draaien. Een wereldreiziger is de eerste om dat te beamen. Hoewel men geen inspanningen gespaard heeft om al de gegevens in deze gids uitgebreid te testen en te actualiseren, is het niet uitgesloten dat je ter plaatse vaststelt dat bepaalde gegevens in deze gids toch al opnieuw gewijzigd zijn. Veel adressen en suggesties in de Trotters zijn bovendien wat 'fragiel', juist omdat ze zo sympathiek en verrassend zijn. We zouden het daarom bijzonder op prijs stellen als je ons op de hoogte brengt van eventuele wijzigingen, zodat we de eerstvolgende herdruk op een correcte manier kunnen aanpassen. Dank bij voorbaat. Ons adres:

TROTTER

Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt

Uitgeverij Terra Lannoo
Postbus 97
NL-3990 DB Houten

E-MAIL: TROTTER@LANNOO.BE

WWW.TROTTERCLUB.COM

De prijscategorieën die in de Trottergidsen worden gebruikt, zijn steeds afgestemd op het land. Als je in een goedkoop hotelletje ongeveer € 25 betaalt, behoort een hotel waar je € 75 neertelt uiteraard tot de dure prijsklasse. De uitgever kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten of de gevolgen ervan.

VERTALING Elly Lippens en Petra van Caneghem, Imago Mediabuilders

REISINFORMATIE VLAANDEREN EN NEDERLAND Wegwijzer, Brugge

OMSLAGONTWERP Studio Jan de Boer / Helga Bontinck

ONTWERP BINNENWERK Imago Mediabuilders

OMSLAGFOTO Thinkstock/Getty Images

OORSPRONKELIJKE TITEL Le Guide du Routard – Allemagne

OORSPRONKELIJKE UITGEVER Hachette, Paris

DIRECTEUR Philippe Gloaguen

STICHTERS Philippe Gloaguen en Michel Duval

ADJUNCTREDACTEUR Benoît Lucchini en Amanda Keravel

REDACTEUR Isabelle Al Subaihi, Mathilde de Boisgrollier, Thierry Brouard, Marie Burin des Roziers, Véronique de Chardon, Fiona Debrabander, Anne-Caroline Dumas, Géraldine Lemauf-Beauvois, Olivier Page, Alain Pallier, Anne Poinsoot en André Poncelet.

© Hachette (alle rechten voor vertaling, reproductie en bewerking gereserveerd voor alle landen),

Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2015

© Cartografie Hachette Tourisme

WWW.LANNOO.COM

D/2015/45/316 - ISBN 978 94 014 2307 6 - NUR 512

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

VEELGESTELDE VRAGEN	11	Geschiedenis	64
17 TOPERVARINGEN VAN TROTTER	13	Godsdienst en geloof	82
REIZEN NAAR DUITSLAND	16	Keuken	82
DUITSLAND PRAKTISCH	21	Media	85
ABC van Duitsland	22	Milieu	86
Alvorens te vertrekken	22	Politiek	87
Budget	24	Unitaid	88
Feesten en feestdagen	26	Werelderfgoed van Unesco	88
Foaien	26	Zeden en gewoonten	90
Geldzaken	27	WEST-DUITSLAND	
Gezondheid	28	NOORDRIJN-WESTFALEN	93
Internetadressen	28	Münster	93
Klimaat	28	Düsseldorf	98
Noodgevallen	29	Het Ruhrgebied	112
Overnachten	29	Aken (Aachen)	121
Post	31	Keulen (Köln)	131
Reisliteratuur	31	Bonn	156
Reisroutes	32	HESSEN	165
Taal	34	Limburg an der Lahn	165
Tabak	37	Marburg	167
Telecommunicatie	37	Kassel	173
Tijdsverschil	39	Fulda	176
Vervoer	39	Frankfurt am Main	177
Winkelen	43	Wiesbaden	201
MENS, MAATSCHAPPIJ, NATUUR EN CULTUUR	45	RIJNLAND-PALTS	208
Beroemde personen	46	Altenahr	208
Bevolking	50	Bad Münstereifel	209
Cultureel erfgoed	52	De abdij van Maria Laach	210
Drank	59	Koblentz	211
Economie	62	Mainz	218

INHOUD

DE RIJNVALLEI VAN MAINZ TOT KOBLENZ	226	Meersburg	325
Linkeroever (van zuid naar noord)	229	Konstanz	328
Rechteroever (van noord naar zuid)	236	HET ZWARTE WOOD	336
DE VALLEI VAN DE MOEZEL, VAN KOBLENZ TOT TRIER	240	Freiburg im Breisgau	336
Cochem	240	Triberg	345
Traben-Trarbach	242	Freudenstadt	347
Bernkastel-Kues	244	Gengenbach	350
Trier	246	Baden-Baden	351
PALTS (PFALZ)	256	BEIEREN	357
Speyer	257	MÜNCHEN EN OMGEVING	360
SAARBRÜCKEN	264	München	360
ZUID-DUISSLAND		HET OOSTEN VAN BEIEREN	412
BADEN-WÜRTTEMBERG	269	Landshut	412
STUTTART EN OMGEVING	269	Burghausen	416
Stuttgart	269	Passau	417
Karlsruhe	286	Straubing	421
Heidelberg	289	Regensburg	423
Bad Wimpfen	302	FRANKEN	435
Schwäbisch Hall	303	Nürnberg	436
TEN ZUIDEN VAN STUTTART EN IN DE OMGEVING VAN DE BODENSEE	304	VAN NÜRNBERG NAAR BAYREUTH	454
Tübingen	304	Die Fränkische Schweiz	454
Ulm	312	Bayreuth	455
DE BODENSEE	317	Bamberg	464
Lindau am Bodensee	317	Van Bamberg naar Würzburg	476
Friedrichshafen	324	Würzburg	476
		DE ROMANTISCHE STRASSE	485
		Rothenburg ob der Tauber	485
		Dinkelsbühl	493
		Nördlingen	494
		Augsburg	496

INHOUD EN KAARTEN

DE DUITSE ALPENROUTE	505	Garmisch-Partenkirchen	525
Füssen	505	De Chiemsee	531
De kastelen van Ludwig II van Beieren	509	Berchtesgaden	535
Oberammergau	515		
Murnau	521		
		REGISTER	550

KAARTEN EN PLATTEGRONDEN

Afstanden tussen de steden	42	Lindau Am Bodensee	320
Aken	123	Mainz	221
Augsburg	497	Marburg	169
Baden-Württemberg en het Zwarte Woud, overzichtskaart	272-273	München, metrokaart	372-373
Bamberg	465	München	362-363
Bayreuth	456-457	München, detailkaart	364-365
Beieren	358-359	Nürnberg	438-439
Bodensee (meer van Konstanz), overzichtskaart	318-319	Regensburg	426
Bonn	158-159	Rijnvallei, de, overzichtskaart	227
Düsseldorf	100-101	Rothenburg ob der Tauber	487
Frankfurt, metro	184-185	Speyer	258-259
Frankfurt, noord (plattegrond I)	180-181	Stuttgart	274-275
Frankfurt, zuid (plattegrond II)	182-183	Treinverbindingen tussen de steden	40
Freiburg im Breisgau	337	Trier	248-249
Heidelberg	292-293	Tübingen	306-307
Keulen	132-133	West-Duitsland	94
Keulen, detailkaart	134-135	West- en Zuid-Duitsland, overzichtskaart	19
Koblenz	212	Wiesbaden	203
Konstanz	329	Würzburg	478-479

17 TOPERVARINGEN VAN TROTTER

- 1** Geniet van een zonsondergang **boven de Rijn**, gezien vanaf de Burgplatz in het historische centrum van Düsseldorf. *Blz. 106*

- 2** **Luister naar een orgelconcert** in het weelderige interieur van de kathedraal van Keulen. *Blz. 147*

- 3** **Doorkruis de Moezelvallei**, tussen lekkere, zachte riesling en oude, harde stenen. *Blz. 240*

- 4** **Wandel rond en geniet in Trier**, het 'Rome van het Noorden'. *Blz. 252*

- 5** Bezoek in de omgeving van **Saarbrücken** de verlaten industrieterreinen van de **hoogovens van Völklinger Hütte**, waar bijzondere tentoonstellingen worden gehouden. *Blz. 266*

- 6** Dompel je onder in de wereld van de boekdrukkunst en bezoek het geweldige **Gutenberg Museum in Mainz**. *Blz. 223*

- 7 Beklim de Philosophenweg in Heidelberg**, om te picknicken in de zon en te genieten van het uitzicht op de Neckar vanaf het kasteel. *Blz. 300*

- 8 Ga lekker nietsdoen op het strand** van de Bodensee, en smul 's avonds van een verse snoekbaars. *Blz. 317*

- 9 Weg met badpakken en ziektes** door te baden in en te drinken van het thermale water van **het eerbiedwaardige Friedrichsbad in Baden-Baden**. *Blz. 355*

- 10 Maak een ochtendwandeling in Freiburg**, langs de marktcramen, en proef een gebraden worst voor je de Münsterturm beklimt. *Blz. 342*

- 11 Kuier door de visserswijk in Ulm**, langs de vestingmuren aan de oever van de Donau. *Blz. 315*

- 12 Ontdek de kunstschaten van de pinacotheken in München**, en drink daarna een paar biertjes in een voor Oberbayern typische kroeg. *Blz. 395*

- 13 Treed in de voetsporen van Ludwig II**, koning van Beieren, en probeer zijn grenzeloze fascinatie voor het werk van Wagner te begrijpen. *Blz. 509*

- 14 Neem de tandradbaan en dan de kabelbaan** naar de top van de Zugspitze en geniet daar, op 2964 m hoogte, met volle teugen van **het panorama op de Alpen**. *Blz. 529*

- 15 Eet in Regensburg gegrilde worsten** in het oudste restaurant van Duitsland, tegenover de *Steinerne Brücke*. *Blz. 428*

- 16 Ontdek in Nürnberg de culturele rijkdom van Duitsland** door een bezoek te brengen aan het *Germanisches Nationalmuseum*, met de oudste wereldbol op aarde. *Blz. 448*

- 17 Dwaal in Rothenburg ob der Tauber door de middeleeuwse straten** die hun charme al eeuwenlang bewaren. *Blz. 490*

ABC VAN DUITSLAND

OPPERVLAKTE - 357.030 km².

BEVOLKING - 80,8 miljoen inwoners, waarvan meer dan 7 miljoen immigranten.

BEVOLKINGSDICHTHEID - 225 inwoners per km².

LEVENSV ERWACHTING - 77,8 jaar voor mannen, 82,5 jaar voor vrouwen.

HOOFDSTAD - Berlijn (3,5 miljoen inwoners).

GODSDIENSTEN - luthers protestantisme, katholicisme, islam.

OFFICIËLE TAAL - Duits.

MUNTEENHEID - de euro.

BBP PER INWONER - € 31.770/inwoner.

WERKLOOSHEIDSCIJFER - 4,9% (2014).

ONTWIKKELINGSINDEX - 0,920. 5de plaats op 182 landen.

STAATSVORM - federale republiek, parlementaire democratie.

STAATSHOOFD (BONDSPRESIDENT) - Joachim Gauck, sinds 2012.

REGERINGSLEIDER (BONDSKANSIELIER) - Angela Merkel (CDU), de eerste vrouwelijke kanselier, werd in 2013 herkozen voor een derde ambtstermijn van 4 jaar.

ALVORENS TE VERTREKKEN

Nuttige adressen

In België

DUITSLAND TOERISME - germany.travel.
AMBASSADE VAN DUITSLAND - Jacques de Lalainstraat 8-14, 1040 Brussel (02) 787 18 00. Fax: (02) 787 28 00 bruessel.diplo.de.

GOETHE-INSTITUT - Belliardstraat 58, 1040 Brussel (02) 230 39 70. Fax: (02) 230 77 25 info@bruessel.goethe.org goethe.de/bruessel.

WEGWIJZER REISINFO - Beenhouwersstraat 9, 8000 Brugge (050) 33 75 88 info@wegwijzer.be wegwijzer.be. Onafhankelijk reisinformatiecentrum met leeszaal (reisgidsen, tijdschriften, kaarten, reisverlagen). Uitgever van het magazine *Reiskrant*. Organisator van Reismarkt (reizigers informeren reizigers), workshops en andere activiteiten. Jeugdendienst en ledenvereniging.

In Nederland

DUITSLAND TOERISME - germany.travel.
AMBASSADE VAN DUITSLAND - Groot Hertoginnelaan 18-20, 2517 EG Den Haag (070) 342 06 00. Fax: (070) 365 19 57 duitse-ambassade.nl.

GOETHE-INSTITUT AMSTERDAM - Herengracht 470, 1017 CA Amsterdam (020) 531 29 00. Fax: (020) 638 46 31 info@amsterdam.goethe.org goethe.de/amsterdam.

GOETHE-INSTITUT ROTTERDAM - Westersingel 9, 3014 GM Rotterdam (010) 209 20 90. Fax: (010) 209 20 72 info@rotterdam.goethe.org goethe.de/rotterdam.

In Duitsland

AMBASSADE VAN BELGIË - Jägerstrasse 52-53, 10117 Berlijn (030) 206 420. Fax: (030) 206 422 00 Berlin@diplobel.fed.be diplomatie.belgium.be/germany.

AMBASSADE VAN NEDERLAND - Klosterstraße 50, 10179 Berlijn (030) 209 56 0. Fax: (030) 209 56 441 bln@minbuza.nl duitsland.nlambassade.org.

Identiteitsbewijzen

In België

Een identiteitskaart volstaat. Kinderen onder de twaalf jaar moeten in het bezit zijn van een eigen identiteitsbewijs met foto, verkrijgbaar bij de gemeentediensten van je woonplaats. Reist het kind met één van

de ouders, dan is het wenselijk dat de ouder die het niet vergezelt een schriftelijke toestemming opmaakt (in het Engels) en die laat legaliseren door het gemeentebestuur.

In Nederland

Een Europese identiteitskaart of paspoort volstaat. Dat geldt ook voor kinderen.

Reist het kind met één van de ouders, dan is het wenselijk dat de ouder die het niet vergezelt een schriftelijke toestemming opmaakt (in het Engels) en die laat legaliseren door het gemeentebestuur.

Ben je onder de 18 jaar en reis je alleen of met een persoon die niet één van de ouders is, dan is de schriftelijke toestemming van beide ouders vereist (in het Engels). Het bewijs moet worden gelegaliseerd.

Heb je niet de Belgische of Nederlandse nationaliteit, neem dan contact op met de ambassade van Duitsland in België of Nederland.

VOOR DE ZEKERHEID ...

Het is geen verkeerd idee om scans te maken van je paspoort, visa, bankpas, vliegticket(s), verzekeringspolis en hotelvouchers. Stuur ze vervolgens als een pdf-bijlage in een mail naar jezelf. In geval van verlies of diefstal kun je die documenten dan heel gemakkelijk in een internetcafé weer (laten) afdrukken en zul je het probleem sneller kunnen oplossen bij de autoriteiten.

Een Europees paspoort kan nuttig zijn!

De Europese Unie heeft een systeem van wederzijdse consulaire bijstand ontwikkeld voor onderdanen van de EU die in moeilijkheden verkeren in het buitenland.

Je kunt op deze bijstand een beroep doen als België of Nederland niet over een vertegenwoordiging beschikt in het land waar je je bevindt. Concreet houdt dit in dat je hulp kunt inroepen van de ambassade of het consulaat (geen ereconsulaat) van om het even welke lidstaat van de EU.

Deze diensten zullen je rechtstreeks helpen of je zeggen wat je precies moet doen.

De dienstverlening geldt uiteraard uitsluitend voor noodsituaties, zoals overlijden, ongevallen met verwondingen of letsels, ernstige ziekte, repatriëring om medische redenen, arrestatie of gevangenschap. In geval van verlies of diefstal van je identiteitskaart of paspoort kun je bij deze diensten terecht voor een voorlopig reisdocument.

Bij deze consulaire bijstand tussen de Europese lidstaten zul je uiteraard niet altijd in je eigen landstaal worden geholpen. Meestal zal dat gebeuren in een van de courante Europese talen.

Internationale studentenkaart

Deze kaart is in de hele wereld het bewijs dat je student bent. Hiermee kun je profiteren van verschillende voordelen, diensten en studententarieven (op vervoer, overnachtingen, cultuur enzovoort). Met de kaart heb je ook diverse speciale voordelen tijdens het reizen (korting op vliegtickets, hotels en jeugdherbergen, verzekeringen, simkaarten, autoverhuur).

In België

De kaart kost € 9 (plus € 1 verzendkosten). Je kunt deze verkrijgen op vertoon van je identiteitskaart, je studentenkaart en een foto bij:

CONNECTIONS - *Connections Travel Shops in Aalst, Antwerpen, Brasschaat, Brugge, Brussel Centrum, Brussel Elsene VUB, Brussel Schuman, Brussel Toison d'Or, Brussels Airport, Ukkel, Gent, Gent Expo, Hasselt, Kortrijk, Kraainem, Leuven, Lommel, Mechelen, Mortsel, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas, Turnhout, Vilvoorde.*

Call-Center ☎ (070) 23 33 13 🌐 connections.be
via 🌐 isic.be

In Nederland

KILROY TRAVELS NETHERLANDS - *Singel 413, 1012 WP Amsterdam, ☎ (020) 524 51 00. 🌐 kilroytravels.nl*

DÜSSELDORF, HOOFDSTAD VAN DEELSTAAT NOORDRIJN-WESTFALEN

WEST-DUISSLAND

K20	108
Zeche Zollverein XII	117
Domschatzkammer	127
Dom van Keulen	147
De gevels in Limburg an der Lahn	167
Elisabethkirche	172
Altstadt Marburg	173
Bergpark	
Wilhelmshöhe	174
Städel Museum	197
Gutenberg Museum	223
Kirche Sankt-Stephan	225
Historisch centrum van Bernkastel	245
Porta Nigra	252
Kaiserthermen	253
Dom van Trier	254
Liebfrauenkirche	254
Dom zu Speyer	261
Völklinger Hütte	266

NOORDRIJN-WESTFALEN

MÜNSTER

POSTCODE 86692 | 280.000 INWONERS | NETNUMMER 0251

De universiteitsstad Münster is meer waard dan een vluchtig bezoek op weg naar Hannover of Hamburg. De stad ligt niet ver van de Nederlandse grens, in het noorden van de deelstaat Noordrijn-Westfalen, een vlak gebied dat met kastelen is bezaaid. In 1648 werd hier geschiedenis geschreven, toen de oorlogszuchtige grootmachten uit die tijd met de Vrede van Münster een einde maakten aan de Dertigjarige Oorlog. In 1945 werd de stad bijna met de grond gelijkge maakt, maar de oude stad (*Altstadt*) werd bijna identiek heropgebouwd, ook de kathedraal. En dus heeft men het idee dat men een oude stad bezoekt ... die in feite heel nieuw is. Behalve de schitterende kathedraal met de twee torens valt vooral ook de sfeer in de smaak bij bezoekers. Die dankt de stad aan de vijftigduizend studenten die per fiets door de grotendeels verkeersvrije stad manoevreren.

aangeboden om er wijn uit te drinken, in die tijd een absoluut luxeproduct.

Ook de **Klemenskerche** is een bezoek waard vanwege de ronde vorm en het barokinterieur. Het is een van de belangrijkste werken van de barokarchitect Schlaun (die ook het kasteel van Brühl ontwierp). Ze werd in 1943 verwoest, maar na de oorlog in haar oorspronkelijke staat hersteld. De koepel en het kleurrijke en rijk versierde barokinterieur zorgen ervoor dat ze vaak voor allerlei ceremoniën wordt afgehuurd. Het herenhuis van de familie Droste, het **Erbdrostenhof** tegenover de Klemenskerche, werd ook door Schlaun gebouwd. Door gebrek aan plaats werd het diagonaal gebouwd, maar het telt toch drie vleugels. Het pand is nog altijd eigendom van de familie en alleen de vestibule kan bezocht worden. Let op de gevel, het is een echte kalender: je vindt er de seizoenen, de maanden en de dagen van de week op terug. Ze worden gesymboliseerd door beeldhouwde hoofden.

🗝️ **Residenzschloss**: ten westen van de stad. Het barokke kasteel van de prins-bisschoppen van Münster is in handen van de universiteit. Af en toe wordt zijn brede gevel door kermisattracties aan het oog onttrokken. De grasvelden rond het kasteel zijn een van de favoriete plekken van de studenten. Ook deze rijkelijk met beelden versierde gevel hebben we aan Schlaun te danken. Het kasteel werd eind 18de eeuw gebouwd en ook dit gebouw werd na de Tweede Wereldoorlog volledig heropgebouwd. Verscholen achter het kasteel ligt een mooie **botanische tuin** (dag. geopend 8.00-19.00 u, in de winter tot 16.00 u, toegang

gratis). Je maakt er kennis met bomen uit de hele wereld, van de Alpen tot Australië.

🗝️ **Landesmuseum für Kunst und Kulturgeschichte Münster (museum voor kunst en cultuurgeschiedenis van Westfalen)**: Domplatz 10 ☎ 59 07 01 🌐 lwl.org. Geopend di.-zo. 10.00-18.00 u (do. tot 21.00 u). Toegangsprijs: € 2-5, afhankelijk van de tentoonstelling, kortingen mogelijk. Er zijn twee delen. Het eerste is gewijd aan de middeleeuwse kunst in Westfalen, met tal van Duitse primitieven en retabels (let onder andere op het portret van de vrouw van Luther, dat werd geschilderd door Lucas Cranach). Daarna volgt het tweede deel met hedendaagse kunst en expressionistische werken uit het constructivisme en Bauhaus, met als bekendste vertegenwoordigde kunstenaars Macke en Albers.

🗝️ **Graphikmuseum Pablo Picasso**: Königsstr 5. In het centrum ☎ 41 44 70. Geopend di.-zo. en feestdagen. 10.00-18.00 u. Toegangsprijs: € 10, kortingen mogelijk. Het enige museum, in Duitsland en daarbuiten, dat uitsluitend lithografieën van de beroemde Spaanse kunstenaar tentoonstelt, bijna achthonderd. Ook werken van Chagall en Braque.

- En dan zijn er nog de vele publieke ruimten die met heel uiteenlopende **sculpturen** worden opgefleurd. Sommige zijn ronduit origineel. De meeste zijn speciaal ontworpen voor *Sculpture Project*, een tentoonstelling die sinds 1977 elke tien jaar in Münster wordt opgezet. Als je ze wilt ontdekken, rep je dan naar het Bureau voor Toerisme waar je het boekje *Sculptures in Münster* (in het Engels) voor € 1 kunt kopen.

DÜSSELDORF

POSTCODE 40210 | 580.000 INWONERS | NETNUMMER 0211

Düsseldorf is een financieel, industrieel en administratief centrum en tegelijk de hoofdstad van de deelstaat Noordrijn-Westfalen. Ze heeft het imago van een saai zakenstad, maar dat is wel een beetje hard, want de stad staat ook bekend om haar luxeboetieks. Jawel, als de Duitsers zich chic willen kleden, komen ze naar Düsseldorf en slenteren ze langs de 'Kö', de meest luxueuze laan van het hele land. Tot daar de clichés. Maar het is ook een heel groene, sierlijke stad, gericht op de toekomst. Dat bewijst de voormalige handelshaven. Die is nu volledig geherstructureerd en verrast met de uitgebalanceerde mix van industriële gebouwen die vernieuwd zijn en ronduit gewaagde ultramoderne architectuur. Dit is de hippe buurt waar mediabedrijven zich installeren en waar je ook communicatiebedrijven, ateliers van modeontwerpers, trendy bars en restaurants

WIST JE DIT?

JAPANNERS IN DÜSSELDORF | Als je in Düsseldorf Japanners tegenkomt, weet dan dat het voor één keer niet noodzakelijk toeristen zijn: er wonen negenduisend Japanners in de stad en dat maakt Düsseldorf de stad met de op twee na grootste Japanse gemeenschap in Europa. Meer dan vijfhonderd Japanse bedrijven hebben een maatschappelijke zetel in Noordrijn-Westfalen en 450 daarvan in Düsseldorf! Er is een heuse Japanse wijk bij het station en op de feestkalender van de stad is er zelfs een Japanse feestdag voorzien: begin juni wordt de *Japan Tag* gevierd met een gigantisch Japans vuurwerk.

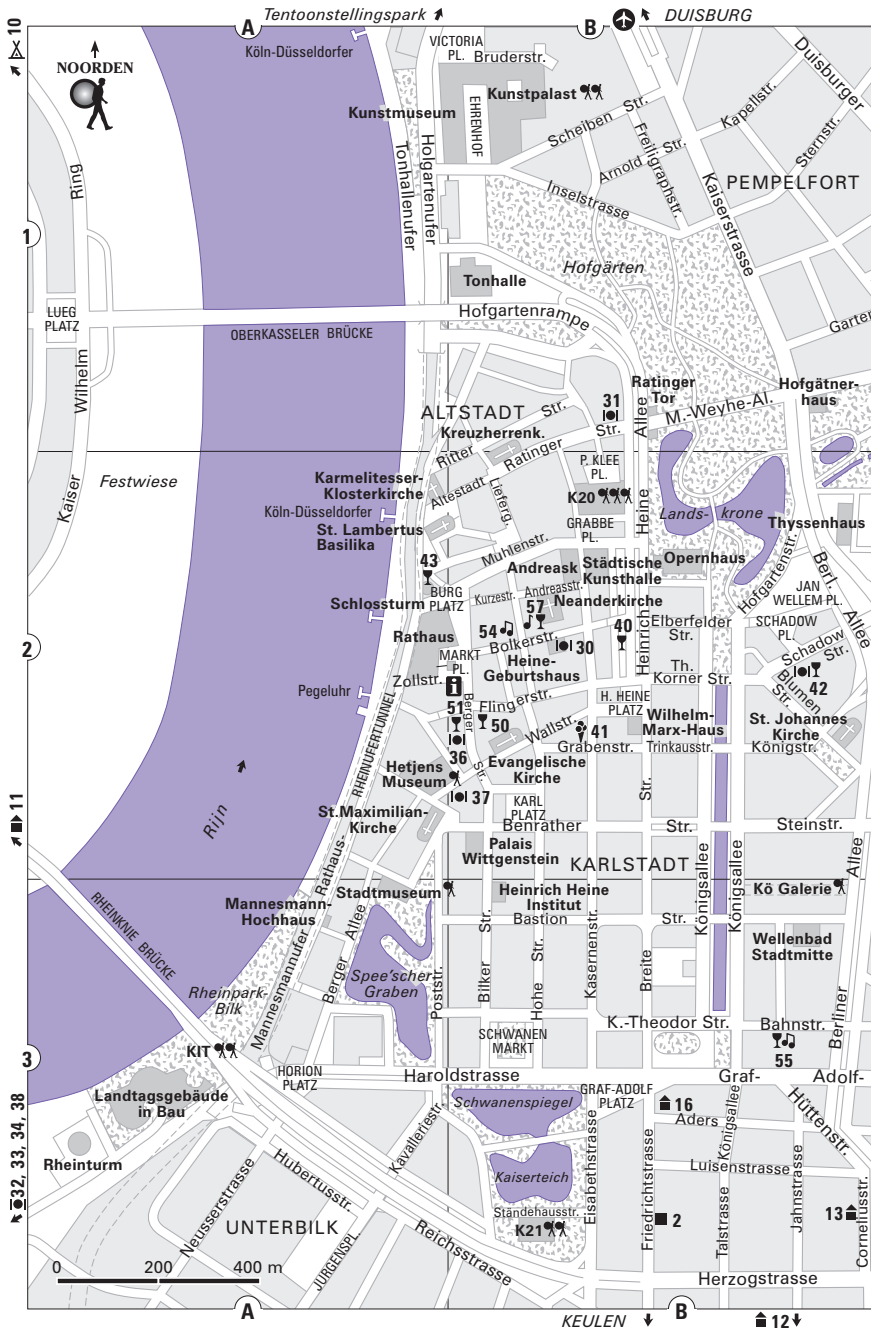
vindt ... Liefhebbers van moderne architectuur zullen er bouwwerken kunnen bewonderen van beroemde architectenbureaus uit de hele wereld, waaronder dat van Frank Gehry. Neem de tijd om rustig rond te kuieren in dit wonderlijke deel van de stad. Het vormt een schril contrast met het oude centrum waar je typische straten en huizen ziet. In een paar minuten, je hoeft alleen maar de Rijn te volgen, wandel je van de traditionele *Altstadt* naar het futurisme van de voormalige handelshaven. Een verrassende ervaring!

- **Opgelet:** in Düsseldorf hebben talrijke beurzen plaats. Tijdens die periodes kun je de stad maar beter mijden. De prijzen in de hotels verdubbelen dan en de hele stad wordt overspoeld door mensen in maatpak.

Op de modebeurs eind juli shown meer dan 1800 exposanten uit een vijftigtal landen hun collecties. De beurs lokt 45.000 professionele bezoekers en 1500 journalisten.

GESCHIEDENIS

EEN BEETJE GESCHIEDENIS | Düsseldorf was oorspronkelijk een vissersdorp aan de samenvloeiing van het riviertje Düssel en de Rijn. In de 13de eeuw besloten de hertogen van Berg zich hier te vestigen en in de 17de eeuw kende de stad een snelle ontwikkeling onder de heerschappij van keurvorst Johan Willem van de Palts. Hij liet versterkingen optrekken en zorgde als vrijgevig kunstbeschermers voor een bloeiperiode in de kunst. Na de Franse Revolutie kwam de stad in handen van de Fransen. Ze sloopten de vestingmuren en legden parken en brede lanen aan. Düsseldorf werd gemoderniseerd en het inwoneraantal steeg snel. Napoleon verbleef er vier nachten, schonk de stad de titel van hoofdstad van het hertogdom Berg en gaf zijn broer Jérôme de leiding. Pruisen zou tot 1815 over deze streek regeren. Rond 1850 verzamelden zich heel wat kunstenaars in Düsseldorf. De schilders stichtten de School van Düsseldorf, de grote dichter Heinrich Heine werd hier geboren en grote componisten zoals Mendelssohn, Schumann en Brahms brachten hier enkele jaren door. De Academie voor Schone Kunsten dankt haar reputatie onder andere aan de prestigieuze professoren die hier lesgaven, zoals Paul Klee en Joseph Beuys. Tijdens de twee oorlogen werd de stad zwaar getroffen. Ze herstelde zich echter opvallend snel en groeide uit tot een van de grootste industriële en financiële centra van het land.

DÜSSELDORF

Nuttige adressen

- 1 Bureau voor toerisme
- 2 Stern Verlag

Slapen

- 10 Camping Lörick
- 11 Jugendherberge Düsseldorf City Hostel
- 12 Backpackers-Düsseldorf
- 13 AO Hostel
- 14 Hotel Komet
- 15 Max Hotel Garni
- 16 Hotel Bristol
- 17 CVJM Düsseldorf Hotel
- 18 Hotel Sir & Lady Astor
- 20 Hotel Friends

Eten

- 30 Zum Schlüssel
- 31 Brauerei im Füchsen
- 32 Curry
- 33 Mongo's
- 34 Meerbar
- 35 Na Ni Wa
- 36 Fischhaus
- 37 Brauerei Zum Schiffchen
- 38 Lido

Koffie drinken, een ijsje en lekker gebak eten

- 40 Bazzar Caffè
- 41 Eiscafé Pia
- 42 Café-restaurant-bakkerij Heinemann
- 43 Laterne im Schlossturm

Iets drinken, uitgaan

- 50 Killepitsch/Et Kabüffke
- 51 Zum Uerige
- 52 Les Halles
- 54 SUB
- 55 Nachtresidenz

Naar jazz luisteren

- 57 Em Pöötzke

AANKOMST EN VERTREK

MET HET VLIEGTUIG

✈ Düsseldorf International: *de luchthaven ligt 8 km ten noorden van Düsseldorf* ☎ 02 11 42 10. *De Thalys stopt ook bij de luchthaven.*

- Om van de luchthaven in het centrum te komen, neem je trein S-11. Een treinkaartje (€ 2) haal je uit de gele automaten die aan de buitenkant van het luchthavengebouw staan. Rit van 15 min tot het centraal station. Elke 20 min gaat er een trein. Reken voor een taxirit op € 20.

MET DE TREIN

🚉 Centraal station (plattegrond C3): *Konrad-Adenauer-Platz. Metro: Düsseldorf Hauptbahnhof.*

- Dagelijks rijdt de **Thalys** heen en terug vanaf Brussel, via Luik en Keulen.
- Heel regelmatige verbindingen naar **Keulen, Bonn, Münster** en alle steden in het **Ruhrgebied**.
- **Münster:** verbindingen waarbij je niet moet overstappen, maar wel behoorlijk traag (de rit duurt 2 uur), er rijden ook ICE-treinen, die zijn sneller, maar dan moet je wel in Dortmund overstappen (reisduur: 1 u en 20 min).
- **Hamburg:** elk uur een rechtstreekse trein. De rit duurt 3-4 uur.
- **Berlijn:** elk uur 1 ICE-trein. De rit duurt 4½ uur.

NUTTIGE ADRESSEN EN INFORMATIE

TOERISTISCHE INFORMATIE

📍 Bureau voor Toerisme (plattegrond C3): *Immermannstr 65b, tegenover het station* ☎ 17 202 844 🌐 duesseldorf-tourismus.de. *Geopend ma.-za. 9.30-19.00 u (za. tot 17.00 u).* Neem hier de *Düsseldorf Guide* mee die een wandeling uitstippelt door de oude stad en je zo langs de belangrijkste bezienswaardigheden van Düsseldorf brengt. Praktisch en goed gedaan. Hier kun je, net zoals in Keulen en Bonn, ook terecht voor een *Welcome Card* waarmee je de musea gratis kunt bezoeken en vrij gebruik kunt maken van het openbaar vervoer. De kaart kost € 9 voor 1 dag,

€ 14 voor 2 dagen en € 19 voor 3 dagen. Je moet zelf uitrekenen of die kaart de moeite loont. Tot slot kun je er ook terecht om tegen interessante prijzen een hotelkamer te reserveren, behalve wanneer er een beurs is, en er worden rondleidingen georganiseerd.

📍 Er is nog een ander Bureau voor Toerisme, in de oude stad: *Marktplatz 6 (plattegrond A-B2)* ☎ 17 202 840. *Dag. geopend 10.00-18.00 u.*

VERVOER

🚉 Treinstation (Hauptbahnhof, plattegrond C3): *zo'n 2 km ten oosten van het historische centrum. Treininfo* ☎ 0800 150 70 90 *(gratis nummer).*

🚗 Autoverhuur: Sixt, *Willi-Beckerallee 10 (vlak achter het station)* ☎ 1806 25 25 25. *Geopend ma.-vr. 7.00-21.00 u, za. 8.00-15.00 u, zo. 12.00-20.00 u.*

ALLERLEI

📁 Verloren voorwerpen: ☎ 899 32 85.

📖 Internationale boekhandel: *Stern Verlag (plattegrond B3, 2), Friedrichstr 24.* Een van de grootste van het land!

- **Culturele informatie:** wie een mondje Duits spreekt (of in dit geval kan lezen) kan bij het Bureau voor Toerisme het gratis *Monatsprogramm* halen.

SLAPEN

Opgelet: tijdens de beurzen stijgen de prijzen in de hotels aanzienlijk, soms verdubbelen ze zelfs. Je kunt maar beter eerst bij het Bureau voor Toerisme of op www.messe-duesseldorf.de nagaan of het rustig zal zijn in de stad voordat je een slaappleats reserveert ...

CAMPING

🏕 Camping Lörick (buiten plattegrond, via A1, 10): *Niederlasseler Deich 305, 40547. Aan de andere kant van de Rijn. Neem bij het station U-Bahn 70, 74, 75, 76 of 77 tot halte Belzenplatz. Stap daar over op bus 828 tot halte Strandbad Lörick* ☎ 59 14 01 📧 duessel-camp@web.de. *Absoluut niet handig voor wie*

te voet is. Wel goed voor gemotoriseerde reizigers. Geopend 1 april-30 sept. Staanplaats ca. € 20 voor 2 personen met tent en auto. Een aangename en nette camping dicht bij een meer.

HEEL GOEDKOOP TOT GOEDKOOP

Jugendherberge Düsseldorf City Hostel (buiten plattegrond, via A2, 11): Düsseldorf Str 1, 40545. Aan de overkant van de Rijn. Steek de Rheinkniebrücke over en neem de 1ste afslag. Neem bij het station de U-Bahn 70, 74, 75, 76 of 77 tot Luegplatz en dan nog ongeveer 500 m te voet of doorrijden tot Belsenplatz en daar bus 835 of 836 nemen in de richting van Seestern ☎ 55 73 10 @ duesseldorf@jugendherberge.de 🌐 duesseldorf.jugendherberge.de. Bed op slaapzaal € 29,50, tweepersonskamer € 87, lakens en ontbijt inbegrepen. Klassieke, redelijk kille jeugdherberg in een alledaags gebouw. Meer dan driehonderd slaapplekken in kamers met één tot zes bedden. Bijna zo comfortabel als een hotel. De bar is dag en nacht geopend en er is een cafetaria.

Backpackers-Düsseldorf (buiten plattegrond, via B3, 12): Fürstenwall 180, 40215. Neem bij het station bus 725 in de richting van Lausward, uitstappen aan halte Corneliusstr ☎ 30 20 848 @ info@backpackers-duesseldorf.de 🌐 hostel-duesseldorf.de. Bed op slaapzaal € 19-26, afhankelijk van het seizoen en de grootte van de slaapzaal, lakens, een (licht) ontbijt en parkeergelegenheid inbegrepen. Wifi. Privé uitgebate jeugdherberg tussen het station en de voormalige handelshaven met zestig bedden in slaapzalen met vier tot zes bedden. Het interieur wordt opgevolgd met reisfoto's van de eigenaar. Gemeenschappelijke ruimte (met tv, fauteuils en kamerbreed tapijt), keuken en wasmachine. Fietsverhuur en kluisjes.

AO Hostel (plattegrond B3, 13): Corneliusstr 9, 40215 ☎ 33 99 44 800 @ reception@aohostels.com 🌐 aohostels.com. Bed op slaapzaal (10-16 bedden) € 12, bed op slaapzaal (4-6 bedden) € 19-30 en tweepersonskamer € 45-80 (afhankelijk van de drukte); lakens € 3 en ontbijt € 4. Parkeergelegenheid tegen beta-

ling. Wifi. Interessant concept van hotel en jeugdherberg in één gebouw. Er zijn meer dan vijfhonderd bedden en de inrichting is heel onpersoonlijk, omdat er vroeger kantoren in gevestigd waren. Toch zijn er ook positieve kanten: de slaapzalen en kamers zijn allemaal voorzien van een badkamer en het hostel is centraal gelegen. Het is er soms lawaaig als grote groepen jongeren de bar bevolken die dag en nacht geopend is. Ook fietsverhuur.

GOEDKOOP TOT DOORSNEEPRIJS

Hotel Komet (plattegrond C3, 14): Bismarckstr 93, 40210 ☎ 36 77 530 @ info@hotelkomet.de 🌐 hotelkomet-iwg.de. Receptie op de 2de verdieping. Tijdens de kerstperiode 10 dagen gesloten. Tweepersonskamer met douche € 60 (duurder tijdens beurzen). Toiletten op de gang. Uitgebreid ontbijt inbegrepen. Een klein hotel dat absoluut niet duur is en toch heel behoorlijk. Eenvoudig en heel goed onderhouden. Een buitenkansje.

Max Hotel Garni (plattegrond C3, 15): Adersstr 65, 40215 ☎ 38 68 00 @ info@max-hotelgarni.de 🌐 max-hotelgarni.de. Tweepersonskamer € 90, ontbijt niet inbegrepen (€ 7,50). Goed gelegen, tussen het station en de 'Kö'. Een klein hotel met elf gezellige en originele kamers in geel- en groentinten die met designmeubels zijn ingericht. Een leuk adres waar je vriendelijk wordt ontvangen.

Hotel Bristol (plattegrond B3, 16): Adersstr 8, 40215 ☎ 37 07 50 @ info@hotelbristol.de 🌐 hotelbristol.de. Tweepersonskamer € 70, ontbijt inbegrepen. In dezelfde straat als het Max Hotel Garni, nog een prima adresje. De marineblauwe kamers zijn onlangs gerenoveerd, comfortabel en elegant, ruim en heel schoon. Uitstekende prijs-kwaliteitverhouding. Heel vriendelijke ontvangst.

CVJM Düsseldorf Hotel (YMCA, plattegrond C3, 17): Graf-Adolfstr 102. Vlak bij het station ☎ 17 28 50 @ info@cvjm-duesseldorf.de 🌐 cvjm-duesseldorf-hotel.de. Tweepersonskamer € 65-90. Wifi. Dit lijkt een luxe jeugdherberg, maar toch is het wel degelijk een hotel. Dat merk je meteen als je de prijzen